PREFAȚĂ

Cartea „Fără Căpitan", a lui Constantin Papanace, a fost publicată pentru prima dată în 1984, în editura proprie a autorului, „Armatolii" din cetatea eternă (Roma), la 40 de ani de la refugierea lui în Italia, după ce fusese eliberat din lagărele naziste. Din scurta „lămurire" care însoțește ediția princeps, semnată de autor și datată Saló 1983, reiese că publicarea ei s-a făcut după un manuscris redactat în lagărul din Buchenwald, Germania, în februarie 1943, fără nici o modificare a textului, care „reprezintă deci interpretarea evenimentelor din perioada pe care o cuprinde, așa cum a fost dată ea atunci", perspectiva autorului rămânând neschimbată.

Motivul publicării atât de târziu a cărții se datorește – scrie autorul – faptului că, inițial ea fusese proiectată ca parte integrantă a unei „lucrări mai ample" și anume Istoria Mișcării Legionare, în care „acest episod dramatic – desigur, cel mai dramatic din Istoria Mișcării Legionare – urma să ocupe un loc foarte important. Despre această lucrare amplă a lui Constantin Papanace știm că ea cuprindea peste o mie de pagini de manuscris din care sora autorului, Florica Papanace, dactilografiase personal circa 250 de pagini, în cursul unei vizite făcute fratelui ei în Italia. După moartea lui Constantin Papanace, toată arhiva lui imensă a fost ambalată și expediată în Germania.

Din păcate, ca unul care m-am deplasat special în Germania și timp de trei luni am cercetat și triat cu migală jumătate din arhiva recuperată prin grija familiei Caranfil Spânachi, nu am dat peste această lucrare, poate cea mai importantă operă a lui Constantin Papanace asupra istori-

cului și doctrinei legionare. Nici la Institutul Român din Freiburg, unde am beneficiat de deosebita amabilitate a doamnei Moșinschi – o admirabilă legionară veche – n-am putut-o descoperi. Dacă nici în restul arhivei aflate încă la München și nici într-o cameră secretă a Institutului Român din Freiburg, inaccesibilă mie atunci, nu se găsește, înseamnă că lucrarea s-a pierdut. Pierderea acestei lucrări fundamentale ar constitui o pagubă imensă nu atât pentru opera politică a lui Constantin Papanace, cât mai ales pentru patrimoniul spiritual și doctrinar al Mișcării Legionare. Pentru că Constantin Papanace a trăit în vârtejul evenimentelor politice ale epocii interbelice, de la copilăria Mișcării până la maturizarea ei încheiată odată cu asasinarea Căpitanului, și a cunoscut direct toate frământările care au măcinat-o după aceea.

Lipsit de orice veleități de conducere, de o modestie exagerată, de o sobrietate și de o intransigență morală exemplare, înzestrat cu o inteligență superioară, cu o cultură vastă și cu un simț politic înăscut excepțional, apreciat în mod deosebit de Căpitan, Constantin Papanace era cel mai indicat să scrie o istorie completă, obiectivă și reală a Mișcării Legionare de la înființarea până la declinul ei sub conducerea unui paranoic și iresponsabil, în cel mai bun caz.

Cartea „Fără Căpitan" este reeditată pentru prima dată în România prin grija și devotamentul fratelui său, Carol Papanace, în virtutea dorinței testamentare a autorului însoțită și de o modestă sumă de bani destinată acestui scop. Pe lângă sumedenia de date istorice pe care le conține, cartea are și un caracter autobiografic. Ea cuprinde narațiunea tuturor evenimentelor politice de la ultima întâlnire a lui Constantin Papanace cu Căpitanul la 25 martie 1938, la Casa Verde, până la refugierea lui în Germania.

Narațiunea amănunțită, clară și obiectivă, culminează cu relatarea tragicului episod al asasinării Căpitanului, Nicadorilor și Decemvirilor în noaptea fatală din 29-30 noiembrie 1938, precedată de o serie de acte teroriste organizate de Horia Sima în Banat, Ardeal și Bucovina, fără știrea Comandamentului legionar și cu încălcarea flagrantă a ordinelor categorice ale Căpitanului transmise de la închisoarea Rm-Sărat prin soția sa, Elena Codreanu.

Ca unul care, în calitate de grad legionar, de președinte al studenților macedo-români și de șef al celui mai numeros și mai important grup din cadrul Centrului studențesc legionar din București, în timpul prigoanei, am lucrat împreună cu Horia Sima, până la data arestării mele (1 decembrie 1938) mărturisesc încă o dată, cu mâna pe conștiință, că, în urma unei ședințe convocate de Horia Sima și ținute într-o locuință din Calea Rahovei, pe la jumătatea lunii octombrie 1938, am informat imediat Comandamentul legionar despre acțiunile teroriste proiectate de acesta să aibă loc și în București.

Vasile Cristescu, șeful Comandamentului – ultimul șef desemnat de Căpitan – *mi-a interzis categoric să particip la vreo asemenea acțiune, recomandându-mi să lucrez mai departe cu Horia Sima, dar să nu trec la acțiune fără știrea și aprobarea lui.* Acest ordin mi-a fost transmis, după câteva zile, prin legionarul aromân Costache Tega, despre care vorbește extrem de elogios și Constantin Papanace în această carte.

Pe lângă valoarea documentară a narațiunii evenimentelor politice trăite, redată într-un stil sobru, clar și alert, Constantin Papanace se dovedește în această carte și un maestru al portretului fizic și moral al tuturor personagiilor cu care a venit în contact și care au jucat un rol în desfășurarea evenimentelor istorice, ca Vasile Cristescu, Ion Bel-

gea, Radu Mironovici, Iordache Nicoară, Ion Antoniu-Pâsu, preot Ion Dumitrescu-Borșa, Alexandru Constant, Victor Vojen, Horia Sima, Nicolae Pătrașcu, Victor Biriș, lt. Nae Dumitrescu, organizatorul laboratorului pirotehnic și inventatorul celor mai bune aruncătoare de flăcări, Miti Dumitrescu și , nu în ultimul rând, minunata figură feminină, Nicoleta Nicolescu, devotata și neînfricata luptătoare și șefă a Cetățuilor din întreaga țară, arestată prin trădarea studentului medicinist Vârfureanu, instructor legionar, dovedit ulterior agent al Siguranței, căruia Horia Sima, la plecarea sa precipitată din țară și neanunțată Comandamentului, i-a lăsat pe mâini toate legăturile sale cu organizațiile legionare, în loc să le lase lui Ghiță Dragomir-Jilava și avocatului Nicu Șeitan, care erau amândoi comandanți legionari și aveau legături directe cu unele provincii.

Joaca permanentă a lui Horia Sima de-a revoluția, indisciplina de care dădea dovadă, actele teroriste declanșate de el peste capul Comandamentului din care făcea parte ca om de legătură pe teren, circumstanțele dubioase ale asasinării lui Vasile Cristescu, fuga lui peste graniță la 4 februarie 1939, „fără să anunțe pe nimeni din cei cu care conlucra", alegerea lui Vârfureanu ca om de încredere, și atâtea alte fapte ciudate, constituie pentru Papanace tot atâtea enigme care vor trebui odată explicate. Asupra unora s-a făcut deja lumină. Se cunosc azi destul de bine legăturile secrete ale lui Horia Sima cu Mihail Moruzof, șeful Serviciului Secret și omul principal al Camarilei regale conduse de evreica Lupescu. Viitorul va dezvălui poate și alte documente edificatoare din arhivele secrete, inaccesibile în prezent.

Cartea lui Constantin Papanace, fost șef al Comandamentului legionar din timpul marei prigoane, al treilea în ordine după căderea comandantului legionar al Bunei Ves-

tiri Radu Mironovici, și a comandantului legionar Ion Belgea, se adresează în primul rând legionarilor, pentru propria lor lămurire, onestă și corectă, în avalanșa recentă a atâtor publicații tendențioase și mistificatoare, istoricilor cinstiți de azi și de mâine, opiniei publice românești setoase de cunoașterea adevărului istoric – fundamentul construirii unui viitor sănătos – și, mai ales, generațiilor de tineri români, purtătorii destinului românesc spre măreața lui împlinire, așa cum a visat-o Corneliu Zelea Codreanu și tânăra generație interbelică, eroică și martirizată de călăii neamului.

București, 26 ianuarie 1997

Dr. Ion Zeana

LĂMURIRE

1) Se publică broșura de față după un manuscris, încheiat la Buchenwald (Weimar), din februarie 1943.

În acest manuscris nu s-a făcut, acum când se publică, nici o schimbare de text. El reprezintă deci, interpretarea evenimentelor din perioada pe care o cuprinde, așa cum a fost dată ea atunci. Perspectiva prin care au fost văzute lucrurile atunci a rămas neschimbată.

2) Întârzierea cu care se publică această broșură se datorește faptului că, inițial, acest episod dramatic – desigur, cel mai dramatic din Istoria Mișcării Legionare – era prevăzut să fie publicat într-o lucrare mai amplă. Publicarea acesteia întârzie însă din diferite motive.

Salo, Decembrie 1983

Constantin Papanace

CONSTANTIN PAPANACE

FĂRĂ CĂPITAN

CONSTANTIN PAPANACE

FĂRĂ CĂPITAN

- Conducerea în a doua prigoană -

Editura ELISAVAROS
București, 1997